

2a. H.K.H. Kronprinsessen: Tale til kronprinsen ved Gallamiddag på Christiansborg Slot

H.K.H. Kronprinsessens tale ved gallataffel på Christiansborg Slot i anledning af H.K.H. Kronprinsens 50-års fødselsdag 26. maj 2018.

Deres Majestæter. Deres Kongelige Højheder. Excellencer. Damer og herrer. Familie og venner.

Alle de ting, jeg gerne vil sige. Alle de ting, jeg kan sige. Alle de ting, jeg ikke kan sige. Og alle de ting, der er plads til at sige.

5 50 år i dag.

Far til fire. Frømand. Kunstkender. Musikelsker. Militærmand. Sportsmand. Min mand. Erhvervsambassadør. Søn. Eventyrer. Grønlandsfarer. Bror. Og en god ven.

Hvordan indfanger man et menneske som dig? Uden at udelade noget af alt det, 10 der gør dig til dig.

Det har jeg funderet over mange gange frem mod i dag. Du er et alsidigt menneske. Et sammensat menneske – kompleks og ligetil på en gang.

Du kommer i mange forklædninger så at sige. Du er i konstant bevægelse. Alligevel står du fast. For under alt det foranderlige er du om nogen en, der kender dig 15 selv. Er dig selv. Deri ligger kernen, der binder alt det andet sammen.

Det kræver mod – og modenhed – at finde sig selv. Det har du gjort, og det fortsætter du med at gøre. Du er gået dine egne veje, fra du var helt lille, selv om din livsbane på mange måder var lagt, og du mødte modstand og særlige forventninger undervejs.

20 Du har altid afsøgt grænser, og du har insisteret på at forme rammen efter mennesket og ikke ladet rammen forme dig. Du har ladet din passion være dit kompas, og du har udlevet din fars livstilgang; at der i det skæve og det overraskende ofte ligger en berigelse begravet.

Du møder mennesker med en umiddelbarhed og en åbenhed, som giver dig en 25 sjælden adgang. Du rører mennesker på en helt særlig måde. Og jeg tror faktisk ikke, at du selv er bevidst om det.

Du kan tale med alle, og du tror på, at vi alle kan bidrage, at vi altid kan lære noget af hinanden, fordi vi aldrig oplever livet ens. Du opfatter os som forbundne på tværs af forskelligheder. Og jo flere perspektiver, jo større udsyn.

30 Du bliver glad, når andre lykkes. Du er et positivt og lattermildt menneske. Og du er ikke nærig med dine grin ... eller dine vittigheder for den sags skyld. Og ofte kommer de to i par; for du griner utrolig meget af dine egne vittigheder.

Og jeg har simpelthen ikke tal på, hvor mange gange jeg har skullet høre dig fortælle de samme vittigheder igen og igen. Det er, som om du forsøger at forfine 35 leveringen fra gang til gang ...

De, der har haft fornøjelsen af at være ude at spise med dig, ved for eksempel, at hvis en tjener spørger "Are you finished", så kan man være stensikker på, at du svarer "No, I'm Danish". Hver gang. Og griner. Hver gang.

"At vove er at tabe fodfæste en kort stund, ikke at vove er at tabe sig selv".

40 Med de ord åbnede du døren ind til din og danskernes verden for mig, da vi

kun havde kendt hinanden i kort tid. Og der var vitterlig mange usikre skridt, da vi startede vores fælles rejse, side om side og adskilt på én og samme tid.

Vi vovede at tage den del af vores hjerte, som vi havde tilladt den anden at holde i sine hænder.

45 Det kræver mod at turde satse. Men uden har vi tabt på forhånd. Jeg er lykkelig for, at du fejede benene væk under mig, og at vi vovede at falde for hinanden – ikke for en stund, men for livet.

Og livet sammen med dig er aldrig kedeligt. Du kommer som sagt i mange forklædninger. Det er aldrig givet på forhånd, om du kommer ind ad døren i uniform, 50 jakkesæt, våddragt eller som ”Mamil”.

Til dem, der ikke kender begrebet ”Mamil”, kan jeg sige, at det er en engelsk betegnelse, der er optaget i Oxford English Dictionary, for en voksende subkultur af ”Middle-aged men in lycra, who ride expensive racing bicycles, wearing professional style body-hugging jerseys and shorts”.¹

55 Der er delte meninger om, hvorvidt lycra og mænd på plus 40 er en god kombination. Og vi taler faktisk plus 50 her...? Men skat, du står stadig ret skarpt i lycra.

Jeg har det dog lidt svært, når det gælder kombinationen lycra, hjelm og rulle-ski. Og da du og dine holdkammerater til jeres første Vasaløb valgte at gennemføre i hvid lycra ... Hudløst ærligt, det går ikke.

60 Jeg tror faktisk også godt, at du selv kunne se det bagefter.

Du udfolder dig – fysisk, og når det gælder grej. Du har udvist fysisk styrke, ja, men bag det ligger en psykisk styrke. Du har en jernvilje, som de fleste kender fra dine fysiske præstationer, men som jeg oplever, at du har med dig i mange af livets forhold.

65 Du finder stor tilfredsstillelse ved at skubbe til dine fysiske og psykiske grænser. Du lever efter devisen, ”det er viljen til at ville, der fostrer evnen til at kunne”, og det har du givet videre til mig og til vores børn; troen på, at vi kan, hvis vi vil – uanset forventninger.

Lycra eller ej. Jeg lærte dig at kende i shorts og T-shirt, og jeg husker meget 70 tydeligt, første gang du gik fra casual² til galla.

Det var mit første besøg i Danmark, hvor vi havde fejret vores første nytår sammen. Jeg sad på sofaen i din dagligstue, da du nævnte, at du ville gøre dig klar til den middag, der altid bliver holdt den 1. januar.

Jeg må indrømme, at jeg på det tidspunkt ikke kendte så meget til den del af 75 din verden. Så jeg tænkte ikke videre over det.

Du forlod stuen som ham, jeg kendte, og kom ind igen i fuld gallauniform. Og hvis jeg havde kunnet dansk på det tidspunkt, ville jeg nok have tænkt ”ajj, hvor har jeg scoret over evne”.

80 Det var pludselig et meget konkret billede af en side af dig, som jeg ikke havde set før. Betagende og frygtindgydende på en gang. Men dit blik og dit smil var det samme. Galla eller ej.

Og det er sådan, det er med dig. Du har fundet dit væsens rod ved at tage en afstikker fra Barndommens Gade – og gå dine egne veje. Du er et målrettet men-

¹ midaldrende mænd i lycra, der kører på dyre racercykler, klædt som professionelle i kropsnære trøjer og shorts.

² casual: afslappet.

neske, som går efter det, du sætter dig for. Og det er sjældent, at du ikke lykkes.

85 Og hvis man spørger dine børn, så er du også meget vellykket som far. De beskriver dig som sød, sjov, dejlig, klog, modig, hjælpsom, sej og flot. Du er deres helt.

Og de kan allerede sætte ord på, at du er helt din egen og ikke er let at ændre. De føler, at du tror på dem – også når de selv tvivler – og hjælper dem til at tro

90 på sig selv. Og når du en sjælden gang bliver sur, så er du, som din far var, hurtig til at komme videre.

Det bedste de ved er at være sammen med dig – det handler ikke om, hvad I gør sammen, men at I er sammen.

Du lader dig rive med af vores børn. Du finder let barnet frem i dig selv, og

95 dine børn elsker, når den side af dig folder sig ud gennem fantasi, leg og spil. Men du skal også vide, at de synes, du er en dårlig taber. Og de er enige om, at Vincent er den af dem, der har arvet den side stærkest.

For mig er det i vores fælles familieøjeblikke, at jeg føler mig mest taknemmelig, mest forbundet, mest forelsket.

100 Nogle gange rammer vi plet helt uden at sigte. Sådan tænker jeg om vores møde. Et lykketræf, der blev til et valg.

Vi er blevet tætte ved at give hinanden plads. Og du har om nogen støttet mig i at finde fodfæste og finde vej i den verden, som var din og nu er vores.

Du elsker dit land, og den kærlighed har du for længst smittet mig med.

105 Så meget, at jeg bliver dybt rørt, når jeg synger med på ”I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme”. Velvidende, at nok føler jeg mig hjemme, men jeg er ikke født her. Min egen forklaring er, at vores rødder gror gennem hele livet. Vi finder hjem på ny.

Jeg indledte alt det, jeg valgte at sige, med at spørge – hvordan indfanger man

110 et menneske som dig? Svaret er; det kan man ikke.

Man kan vove at følges ad.

Du bød mig på vores bryllupsdag at komme og at se, hvad der ventede os i kærlighed, og jeg har nydt hvert et skridt og hver en udsigt.

Af alle de ting, jeg har valgt at sige, vælger jeg til sidst ordene fra en anden

115 smuk sang:

“When I look into your eyes, I see a new day rising
Of all the things she said,
She said, this is our time, she said, this is our place
This is the space my heart wants to be”.³

120 Tillykke!

³ Når jeg kigger ind i dine øjne, ser jeg en ny, gryende dag / Af alle tingene hun sagde / Sagde hun, dette er vores tid, hun sagde, dette er vores sted / Dette er hvor mit hjerte ønsker at være.

2b. Jimmy Zander Hagen: Lejlighedstalen

Teksten er et uddrag fra Sprog og tale (2005). Jimmy Zander Hagen er gymnasielærer.

I festlige sammenhænge vil hensigten med at holde tale som regel være at glæde et menneske, man holder af. Talen er en markering af det gode forhold mellem taleren og hovedpersonen. Af venskabet. Af den glade begivenhed. Andre lejligheder, der kalder på festlige taler, er typisk fødselsdage, konfirmationer, afsked, hjem-
5 komst, jubilæer m.fl. Her kan man beskrive hovedpersonen kærligt og humoristisk med nogle velvalgte ord. Denne talegenre kalder vi *lejlighedstalen*. Den har til hensigt at give hovedpersonen og de øvrige tilhørere en positiv oplevelse på en særlig dag.

En festlig tale skal bl.a. fornøje eller behage tilhørerne – først og fremmest
10 hovedpersonen. Taleren skal omtale hovedpersonens positive egenskaber – nogle dyder. Ærlighed er en dyd, der viser, at man ikke er bange for at vise sine holdninger. Man ved, hvor den ærlige står. Idealisme er en dyd, fordi idealisme står i modsætning til egoisme. Det idealistiske menneske tilsidesætter egne behov af hensyn til andre personer eller en ædel sag. Identitet er en dyd, der afspejler, at hovedper-
15 sonen har nogle gennemgående karaktertræk. Identiteten er den personlige kerne, der gør, at en person på en måde er den samme til trods for alle de forandringer, personen gennemgår i et liv. Endelig er også kompetence en dyd, der udtrykker en kunnen – at hovedpersonen er dygtig til noget. Kompetencer viser sig i de handlinger, hvormed man tackler forskellige situationer.

20 Talens personlige dimension forudsætter, at du kender hovedpersonen godt. Du skal ud fra din indføling finde frem til de centrale træk, der karakteriserer hovedpersonen. Hvis det resulterer i noget dybsindigt, kærligt, morsomt eller overraskende, kan talen bidrage til festlighederne med noget særligt.

Det er dog ikke alle lejlighedstaler, der er festlige. Måske har du set og hørt
25 Christians (Ulrich Thomsen⁴) sandhedstale til sin fars (Henning Moritzen⁵) 60 års fødselsdag i den danske film Festen. I al sin sandhed var den mere rystende end festlig. Christians tale var en lejlighedstale, men festlig var den ikke. Dens chok-effekt byggede på et bevidst brud med tilhørernes genreforventninger. De forventede nogle morsomme historier, men fik en grufuld i stedet for.

30 Også en begravelsestale er en lejlighedstale. Det er den kærlige vinkel, der vil præge talen. Man vil gerne sige noget pænt om den afdøde, samtidig med at man henvender sig til de efterladte. Det er ikke en morsom dag, og en begravelse er ikke en fest. Men begravelsen er en vigtig markering. Derfor bevarer begravelsestalen lejlighedstalens træk.

35 Lejlighedstalen får du mest brug for i private sammenhænge. Du skal kende hovedpersonen godt for at kunne holde en personlig tale, og en lejlighedstale skal være personlig. Og du har gavn af at kende til lejlighedstalen som talegenre, når du lytter til andres lejlighedstaler, for så kan du indstille din opmærksomhed på de træk, der karakteriserer lejlighedstalen. Fx bliver du derved bedre i stand til at
40 opfatte gode historier som historier og ikke nødvendigvis som den skinbarlige sandhed.

⁴ Ulrich Thomsen: dansk skuespiller (f. 1963).

⁵ Henning Moritzen: dansk skuespiller (1928-2012).